

Sygn. akt VI ACa 741/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 grudnia 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie VI Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SA – Irena Piotrowska (spr.)

Sędzia SA – Marek Podogrodzki

Sędzia SO (del.) – Joanna Sieradz

Protokolant: – sekr. sądowy Ewelina Murawska

po rozpoznaniu w dniu 5 grudnia 2012 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa D. M.

przeciwko (...) Agencji Mieszkaniowej w W.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 13 marca 2012 r.

sygn. akt XX GC 710/10

I oddala apelację,

II zasądza od D. M. na rzecz (...) Agencji Mieszkaniowej w W. kwotę 5.400 zł (pięć tysięcy czterysta złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt VI ACa 741/12

UZASADNIENIE

Powód D. M. wniósł o zasądzenie na jego rzecz od pozwanej (...) Agencji Mieszkaniowej w W. kwoty 217.536,83 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 14 kwietnia 2009 roku do dnia zapłaty. Powód wskazał, że żądana pozwem kwota stanowi sumę należności uiszczanych przez niego na rzecz pozwanej bez podstawy prawnej

Pozwany wnosił o oddalenie powództwa w całości.

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy w Warszawie oddalił powództwo i orzekł w przedmiocie kosztów procesu.

W motywach tego rozstrzygnięcia wskazano na następujące ustalenia faktyczne i ocenę prawną.

Pozwany jako wynajmujący zawarł ze współnikami spółki cywilnej (...) umowę najmu lokalu użytkowego nr (...) położonego przy ul. (...) w W. .

Wobec dokonanych zmian w składzie osobowym spółki (...), dokonano także zmian w zakresie umowy najmu lokalu nr (...) - jako jego najemcy zostały ujawnione M. B. (1) i B. K.. W dniu 28 maja 2008 roku do spółki (...) przystąpił powód .

W tym samym budynku przy ul. (...) w W. pozwany wynajmował lokal użytkowy nr (...) spółce (...) sp. z o.o. w W., której udziałowcami byli powód i M. B. (1), przy czym od 20 maja 2008 roku powodowi przysługiwała większość udziałów w tej spółce .

Obaj najemcy, tj.: spółka cywilna (...) sp. z o.o. zalegali z zapłatą należności z tytułu czynszu najmu zajmowanych lokali na rzecz pozwanej.

Pismem z dnia 19 marca 2008 roku pozwana wypowiedziała w trybie natychmiastowym mowę najmu lokalu nr (...) (zajmowanego przez spółkę (...)), z uwagi na istniejące zaległości w opłatach czynszu najmu tego lokalu.

W związku z planami związanymi z prowadzeniem działalności gospodarczej powód podjął działania zmierzające do ujawnienia go jako najemcy lokalu nr (...). Zagadnienie to było przedmiotem spotkań powoda ,a konkretnie osób go reprezentujących z przedstawicielami pozwanego. O wyrażenie zgody na wpisanie powoda do umowy najmu (z pominięciem trybu przetargu) poprzez zawarcie umowy najmu lokalu, powód zwracał się do pozwanej pismem z dnia 13 lutego 2008 roku. W piśmie tym powód zobowiązał się również do spłaty zadłużenia z tytułu czynszu najmu zarówno lokalu zajmowanego przez spółkę (...), jak i lokalu najmowanego przez spółkę (...).

W odpowiedzi na powyższe pismo powoda, pismem z dnia 20 lutego 2008 roku dyrektor Oddziału (...) w W. poinformował powoda, że wyraża wstępnie zgodę na dopisanie go do umowy najmu lokalu nr (...). W piśmie wskazano, że ostateczna zgoda w tym przedmiocie zostanie wyrażona po całkowitej spłacie zadłużenia czynszowego z tytułu najmu lokali nr (...).

W dniu 8 maja 2008 roku przedstawicielka powoda - B. O. spotkała się z Dyrektorem Oddziału (...). W trakcie rozmowy zostało ustalone że powód wystąpi z pismem o dopisanie go do umowy najmu lokalu (...) w miejsce B. K.. Ustalono również, że warunkiem rozpoznania ww. wniosku jest spłata zadłużenia widniejącego na koncie lokali (...). Podczas spotkania poinformowano, że wynajem lokali w trybie bezprzetargowym odbywa się wyłącznie za zgodą Prezesa (...).

Pismem z 20 maja 2008 roku powód zwrócił się pozwanej o wyrażenie zgody na dopisanie go jako najemcy lokalu użytkowego nr (...), obok M. B. (2) i B. K., bez wszczynania procedury przetargowej i zobowiązał się do dokonania zapłaty zadłużenia spółki (...) pod warunkiem zrealizowania przez (...) jego wniosku w przedmiocie najmu lokalu nr (...).

Pismem z dnia 29 maja 2008 pozwany poinformował powoda, że nie ma możliwości pozytywnego rozpoznania jego prośby. Wskazano, że wstępna zgoda wyrażona w piśmie z 20 lutego 2008 roku jest nieaktualna, albowiem nie zostało uregulowane zadłużenie z tytułu czynszu najmu lokali (...). Pismo to zostało doręczone powodowi w dniu 17 czerwca 2008 r.

Po raz kolejny powód zwrócił się do pozwanej o dopisanie go do umowy najmu w piśmie z dnia 17 czerwca 2008 r.

W odpowiedzi na to pismo, pozwany pismem z dnia 14 lipca 2008 r. podtrzymał stanowisko wyrażone w piśmie z 29 maja 2008 r. wskazując, że zasadność wniosku powoda będzie rozważana po całkowitej spłacie zadłużenia lokalu (...), które - na dzień sporządzenia tego pisma wynosi 302.673,85 zł. W piśmie tym zakreślono ostateczny termin na spłatę zadłużenia do dnia 31 lipca 2008 r. Pismo to zostało doręczone spółce (...) w dniu 21 lipca 2008 r.

W piśmie z 30 lipca 2008 roku powód ponownie podtrzymał swoją wcześniejszą propozycję kierowaną do pozwanej informując jednocześnie o dokonaniu w dniu 30 lipca 2008 roku wpłaty 50.000 zł. oraz, że wcześniej dokonał trzech kolejnych wpłat za najem lokalu nr (...) ze swojego prywatnego konta .

W piśmie datowanym 26 sierpnia 2008 roku pozwany podtrzymał stanowisko, zgodnie z którym zgoda na wystąpienie do Prezesa (...) o wyrażenie zgody na bezprzetargowy najem lokalu nr (...) uzależniona jest od wcześniejszego uregulowania zadłużenia z tytułu czynszu najmu tego lokalu i lokalu nr (...).

W dniach 13 czerwca 2008 roku, 21 lipca 2008 roku, 29 września 2008 roku i 29 października 2009 roku, powód dokonał wpłat w kwotach odpowiednio 50.000 zł, 42.536,83 zł, 50.000 zł i 25.000 zł - na poczet zadłużenia spółki (...).

W dniu 30 lipca 2008 r. powód dokonał wpłaty na rzecz pozwanej kwoty 50.000 zł. W tytule wpłaty zostało wskazane, że wpłacana kwota stanowi spłatę zadłużenia za spółkę (...).

Pismem z 5 lutego 2009 r. (...) rozwiązała umowę najmu lokalu nr (...) z uwagi na istniejące zaległości w opłatach z tytułu czynszu najmu tego lokalu wzywając równocześnie najemców lokalu - M. B. (1) i B. K. - do spłaty zadłużenia z tytułu czynszu przedmiotowego lokalu w kwocie 219.368,13 zł.

Pismem z dnia 18 marca 2009 r. powód wezwał pozwanego do zapłaty kwoty 217.536,83 zł.

Zdaniem Sądu Okręgowego powództwo w całości jest bezzasadne.

Wskazano, że poza sporem pozostają w niniejszej sprawie następujące okoliczności: pozwanemu przysługuje prawo dysponowania lokalami użytkowymi nr (...) przy ul. (...) w W. ,spółki, które były najemcami tych lokali (...) i (...) zalegały z opłatami czynszu najmu na rzecz pozwanego, powód stał się współnikiem spółki (...) i większościowym udziałowcem spółki (...), w okresie zakreślonym w pismach pozwanego, nie zostało w całości uregulowane zadłużenie ww. spółek z tytułu czynszu najmu zajmowanych przez nie lokali.

W ocenie tego Sądu nie ma wątpliwości co do tego, że powód dokonał spornych wpłat jako spłat zaległości ciężących na ww. spółkach. Podniesiono, że decyzja o dokonaniu spłaty wymagalnego długu innych podmiotów była całkowicie suwerenną decyzją powoda. Stwierdzono, że z poczynionych ustaleń między stronami (dopiero po spłacie zadłużenia zostanie skierowany wniosek do Prezesa (...) o bezprzetargowe wpisanie powoda jako najemcy jednego z lokali) wynika, że powód dokonując wpłat w niepełnej wysokości istniejącego zadłużenia podjął ewentualne ryzyko, że nie spełnią się ustalenia poczynione z pozwaną. Zwrócono uwagę, że znaczna część należności dochodzonych w niniejszej sprawie została wpłacona przez powoda po dnu doręczenia powodowi pisma pozwanej z dnia 20 maja 2008 roku. W piśmie tym odmówiono zgody na bezprzetargowe oddanie w najem powodowi lokalu nr (...), a zatem dokonując spornych wpłat powód przejął na siebie konsekwencję spłaty cudzego wymagalnego długu.

Podkreślono, że z treści pism kierowanych do powoda przez pozwaną, jak i ustaleń poczynionych przez przedstawicieli stron podczas spotkań, nie wynika, że wpłat z tytułu zadłużenia spółek (dotyczącego opłat za zajmowanie lokali (...)) miał dokonać powód osobiście, z własnych środków. Wskazano, że nie było przeszkód by powód dokonując wpłat w drodze stosownych umów zabezpieczył sobie odzyskanie wpłaconych środków. Uznano, że dokonując wpłat na rzecz pozwanej, powód wiedział, że spełnia świadczenie, do którego spełnienia nie jest zobowiązany. Zdaniem Sądu Okręgowego w niniejszej sprawie zachodzą okoliczności o których mowa w art. 411 pkt 1 k.c., bowiem powód wiedział, że nie był obowiązany do spłaty zadłużenia z tytułu najmu lokali (...). W ocenie tego Sądu nie ma znaczenia okoliczność, że powód nie włada językiem polskim gdyż w czasie negocjacji prowadzonych z pozwanym reprezentowały powoda osoby władające językiem polskim, a nadto powód korzystał z pomocy prawnika.

Wskazano, że kwoty uiszczone przez powoda na rzecz pozwanego stanowiły wierzytelność pieniężną wymagalną a powód do ich uiszczenia był uprawniony. Wymagalność omawianych roszczeń pozostawała poza sporem w niniejszej sprawie. Odmienne twierdzenia powoda podnoszone przez niego w czasie przesłuchania w dniu 28 lutego 2012 roku uznano za niewiarygodne.

W ocenie Sądu Okręgowego, wobec brzmienia przepisu art. 356 § 2 k.c., pozwany nie mógł odmówić przyjęcia świadczenia od powoda, jako osoby trzeciej - nie zobligowanej bezpośrednio do jego spłaty - wobec tego, że wierzytelność pieniężna była wymagalna.

Podniesiono , że choć zobowiązanie jest stosunkiem prawnym między dwoma oznaczonymi podmiotami, to jednak nie jest konieczne, aby w sposób skuteczny świadczył tylko sam dłużnik, zatem nie ma znaczenia że to powód, a nie dłużnik, spełnił świadczenie na rzecz pozwanego. Zwrócono uwagę, że powód miał swobodę w zakresie decyzji, czy spełni zobowiązanie dlatego, twierdzenia powoda, że niejako został wprowadzony w błąd przez pozwaną uznano za bezzasadne. Wskazano , że pozwany wykazał, iż powód o wszystkich zamierzonych działaniach wobec jego osoby był dostatecznie poinformowany.

Podkreślono , że faktyczne i rzeczywiście oczekiwane przez powoda następstwo dokonania spornych wpłat, nie zostało przez niego wykazane.

Uznano, że powód uiszczając zobowiązanie wymagalne wobec spółek (...) oraz (...), wstąpił w prawa wierzyciela wobec tychże, nabywając jednocześnie spłaconą wierzytelność do wysokości dokonanej przez niego spłaty i dlatego nie jest zasadne żądanie przez powoda zapłaty kwoty 217 536,83 zł od pozwanej - bowiem brak jest podstawy prawnej, na jakiej pozwany miałby takiego zwrotu dokonać. Wobec uznania spełnionego przez powoda świadczenia jako należnego, wykluczono powstanie po stronie pozwanej bezpodstawnego przysporzenia.

Apelację od tego wyroku wniósł powód wnosząc o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie powództwa w całości oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów procesu za obydwie instancje według norm przepisanych; ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przy uwzględnieniu kosztów dotychczasowego postępowania.

Wyrok został zaskarżony w całości i podniesiono następujące zarzuty:

I. mający wpływ na treść zaskarżonego wyroku błąd w ustaleniach faktycznych Sądu polegający na uznaniu, iż pozwany wykazał, iż świadczenie powoda było świadczeniem należnym podczas, gdy jedyną przesłanką decydującą o dokonanych wpłatach była obietnica dopisania powoda do listy najemców; wpłat dokonywał będąc w usprawiedliwionym błędzie co do wszystkich istotnych okoliczności, które wpłatom towarzyszyły, zaś z korespondencji oraz treści negocjacji z pozwanym dotyczącej wstąpienia przez Powoda- występującego wówczas jako (...) sp. z o.o. na listę najemców w miejsce dotychczasowego (...) s.c., wynika, iż rozmowy trwały od początku 2008 roku. Jednocześnie Powód w zamian za wydanie pozytywnej decyzji, zobowiązywał się zapłacić zaległy czynsz najmu lokalu zarówno za spółkę (...) s.c. jak i spółkę (...) sp. z o.o. i w konsekwencji na nieuzasadnionym przyjęciu, iż powód dokonując wpłat na rzecz pozwanego wiedział, iż spełnia świadczenie do którego spełnienia nie jest zobowiązany;

II. naruszenie prawa procesowego a w szczególności art. 233 § 1 i art. 328 § 2 k.p.c. polegające na przekroczeniu granic swobodnej oceny dowodów oraz niedostateczne wyjaśnienie w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku podstawy faktycznej i prawnej rozstrzygnięcia;

III. naruszenie prawa materialnego tj. art. 356 § 2 k.c. poprzez jego zastosowanie i art. 410 k.c. poprzez jego niezastosowanie, w sytuacji, w której powód nieświadomie dokonał wpłaty z prywatnego konta na rzecz pozwanego.

Sąd Apelacyjny ustalił i zważył , co następuje.

Apelacja nie jest zasadna i dlatego nie mogła odnieść skutku

Ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd pierwszej instancji Sąd Apelacyjny w pełni podziela i przyjmuje za podstawę dla własnych rozważań.

Wbrew twierdzeniom strony skarżącej trafnie uznano, że w niniejszej sprawie zachodziły przesłanki określone w art.411pkt.1 k.c.

Sąd Apelacyjny zważa , że z treści zebranego w sprawie materiału dowodowego jednoznacznie wynika, że powód wiedział , że nie był osobiście zobowiązany do zapłaty zaległości czynszowych za lokale wynajmowane przez spółki,

w których miał udziały. Wniosek taki potwierdza także treść pisma z dnia 13 lutego 2008r. sporządzonego przez pełnomocnika powoda - radcę prawnego Z. U. (k.74akt).

W piśmie tym, skierowanym do pozwanego, nie tylko wnioskowano o podjęcie wstępnej decyzji zawarcia aneksu do umowy z dnia 31 października 2000r. o najem lokalu użytkowego nr ewid.(...) usytuowanego w budynku przy ul. (...) w W. mocą ,którego powód wstąpiłby w miejsce ustępującego współnika spółki cywilnej (...) wskazano , że powód posiada środki finansowe wystarczające dla realizacji celów spółki.

Uzasadniając ten wniosek zaznaczono , że w październiku 2007r. powód sfinansował zadłużenie z tytułu czynszu najmu lokalu spółki (...) wynoszące 533.819,09 zł, która to należność dalej obciąża spółkę. Oznacza to , że powód reprezentowany przez fachowego pełnomocnika ,miał świadomość , że zadłużenie z tytułu zaległego czynszu jest długiem obciążającym spółkę (...).

Dodatkowo, zeznając na rozprawie przed Sądem Okręgowym w dniu 28 lutego 2012r. powód podał , że wpłacił ponad 200.000 zł na rzecz pozwanego bo oczekiwał jego pomocy w uzyskaniu licencji na sprzedaż alkoholu(k.148 akt). Okoliczności te świadczą o tym , że powód świadomie dokonywał określonych decyzji biznesowych i czynił określone płatności mając na względzie własną wizję rozwoju prowadzonej działalności gospodarczej.

Sąd Apelacyjny zwraca uwagę , że art. 411 pkt 1 k.c. zakłada, że skoro ktoś wiedząc, że nie jest zobowiązany, świadczenie spełnia, powinien skutki tego ponieść i nie może zaprzętać sądów pozwami o zwrot(por. wyrok SN z dnia 25 lipca 2000 r. II CKN 294/00 LEX nr 533859). Okoliczności niniejszej sprawy przemawiają za tym, że powód miał świadomość, w rozumieniu omawianego przepisu, braku obowiązku świadczenia.

W tym stanie rzeczy podniesione w apelacji zarzuty błędów w ustaleniach faktycznych nie mogły odnieść skutku. Świadczenie powoda było świadczeniem nienależnym , jednak powód spełniając to świadczenie wiedział , że nie był do niego zobowiązany. Obietnica dopisania powoda do listy najemców nie miała tutaj większego znaczenia , zwłaszcza , że wobec zmian podmiotowych w spółce cywilnej przekształcenie takie (wskazanie osób działających w imieniu spółki cywilnej następuje automatycznie).

Powód nie udowodnił , że wpłat dokonywał będąc w usprawiedliwionym błędzie co do wszystkich istotnych okoliczności, które wpłatom towarzyszyły.

Także nie zasługiwały na uwzględnienie zarzuty naruszenia prawa procesowego a w szczególności art. 233 § 1 i art. 328 § 2 k.p.c. polegające na przekroczeniu granic swobodnej oceny dowodów oraz niedostateczne wyjaśnienie w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku podstawy faktycznej i prawnej rozstrzygnięcia.

Po pierwsze , skuteczne postawienie zarzutu naruszenia przez sąd art. 233 § 1 k.p.c. wymaga wykazania, że sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego, to bowiem jedynie może być przeciwstawione uprawnieniu sądu do dokonywania swobodnej oceny dowodów. Nie jest natomiast wystarczające przekonanie strony o innej niż przyjął sąd wadze poszczególnych dowodów i ich odmiennej ocenie niż ocena sądu (por. wyrok SN z dnia 8 kwietnia 2009 r. II PK 261/08). W niniejszej sprawie uzasadnienie tego zarzutu stanowi jedynie polemikę apelującego z prawidłowo zebranych i logicznie ocenionych przez Sąd pierwszej instancji materiałem dowodowym i dlatego nie mógł on odnieść skutku.

Po drugie ,uzasadnienie zaskarżonego wyroku zawiera wszystkie elementy konstrukcyjne określone w art. 328§2 k.p.c.a to wskazanie podstawy faktycznej rozstrzygnięcia, a mianowicie: ustalenie faktów, które sąd uznał za udowodnione, dowodów, na których się oparł, i przyczyn, dla których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej, oraz wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa. W ocenie Sądu Apelacyjnego podstawa faktyczna i prawna rozstrzygnięcia została wskazana w motywach zaskarżonego wyroku w wystarczającym zakresie .Wyrok ten poddaje się kontroli w toku instancji.

W świetle ustaleń faktycznych poczynionych w przedmiotowej sprawie nie zasługiwał również na uwzględnienie zarzut naruszenie prawa materialnego tj. art. 356 § 2 k.c. poprzez jego zastosowanie i art. 410 k.c. poprzez jego niezastosowanie.

Sąd Apelacyjny podkreśla, że wzbogacenie do jakiego doszło po stronie pozwanego nie było wzbogaceniem bez podstawy prawnej. Świadczenie powoda było skuteczne bowiem powód spełniał je w celu realizacji swojej koncepcji rozwoju prowadzonej działalności gospodarczej w W. (poprawne relacje z wynajmującym, oczekiwanie wsparcia z jego strony w procesie uzyskiwania zgody na sprzedaż alkoholu w przedmiotowym lokalu). Dla skuteczności świadczenia konieczne jest wystąpienie określonej przyczyny, dla której zostaje ono spełnione i taka właśnie kauza w sprawie wystąpiła.

Przyjęcie świadczenia pozwanego było uzasadnione określoną sytuacją prawną wynikającą z relacji pomiędzy najemcą a wynajmującym oraz dotychczasowej postawy powoda (osobiste spłacenie paździenika 2007r. powód zadłużenia z tytułu czynszu najmu lokalu spółki (...) wynoszące 533.819,09 zł) Dobrowolne spełnienie świadczenia niebędącego przedmiotem obowiązku, jako elementu stosunku obligacyjnego, nie może być oderwane od sytuacji społecznej stron; wykluczone jest zatem dokonanie przysporzenia bez jakiegokolwiek powodu. Dla zastosowania regulacji określonej w art. 411 pkt 1 k.c. muszą więc zostać spełnione dwie przesłanki, a to:

1. świadczenie zostaje spełnione ze świadomością braku obowiązku, 2. spełniający świadczenie ma wolę spełnienia świadczenia mimo braku obowiązku bowiem motywuje go do tego określona przyczyna (społeczna, gospodarcza, rodzinna, itd.).

Jak wyżej wykazano, w sprawie wystąpiły przesłanki wskazane w art. 411 pkt 1 k.c., a zatem brak było podstaw do zastosowania art. 410 k.c.

Z tych wszystkich powodów zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie jako zgodny z prawem i znajdujący uzasadnienie w zebranych materiałach dowodowych.

Apelacja powoda wobec braku uzasadnionych przyczyn nie mogła odnieść skutku.

W tym stanie rzeczy, na podstawie art. 385 k.p.c. orzeczono, jak na wstępie.

O kosztach procesu postanowiono zgodnie z brzmieniem art. 98 k.p.c. w związku z art. 108§1 k.p.c., stosownie do zasady finansowej odpowiedzialności stron za wynik procesu.